ՏԱՐԻ 45-ՐԴ ԹԻՒ 268 Կ. ՊՈԼԻՍ, 1/14 ՄԱՐՏ 1902 4 ՁԻԼՀԻՋԷ 1 ՄԱՐՏ 1317 ՈՒՐԲԱԹ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ ԷՖԷՔԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUME-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS E. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ե. ՔԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալը Ալի ճաւսէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50
Դաւառներու համար	108 ղրշ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه وادارهخانهسی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی دائره سنده

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԻՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԹԻՒԸ

Աշխարհաբար Նարեկի

այսօր պիտի ատանաք ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ հետ, առանց աւելի վճարում մը ընելու։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ՊԱՏՐԱՍՏԷՐ ԹՈՒՐԹՈՒՐԸ

Աշխարհաբար Նարեկի

որ երբ աւարտի ԿԱԶՄԵԼ տաք։

ՕՐԱՒԱՆ ԿԱՅԱՆՔԷՆ

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԵՒ ՄԵԾ ՊԱՀՈՑ ՏՈՆԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բարեկենդանի խանդավառ, տենդոտ օրերուն տիւր հակադարձութիւնն ելաւ՝ սա՛ ամպոտ, մրգապատ օրերուն մելամաղձիկ ներկայութիւնը. անձրեւին տիրաբոյր կաթկթումը, ցուրտ մթնոլորտին անասորժ էրէմ-նները հաչտ չընթացան բնականաբար կենցաղասէրներու, զուարճասէրներու այն լեղեփին հեւքոտ երազներուն հետ, որոնք ժպիտը, խաղը, խինդը, պարը և, օհ, տուիզը հետապնդեցին մոլեգնաբար, խալ եռանդի մը տուր թափովը։

Կեանքը մարդուն և աշխարհքին միաձեւ, անայլայլ, և լուրջ ընդ միշտ, անհրապոյր և անշուք պիտի ըլլար անշուշտ. և կեանքի շրջանին այս պայմանագրական հանգրուաններուն մէջ, սովորականութենէն դուրս՝ այսպէս ցնծութեան և խնծիրի ժամերը օրեր ապրիլ մարդոց համար, տաք կենսականութեան մը երջանկաբեր ճառագայթումն է արդարեւ։

Ամէն գր աշխատանք, ամէն ժամ աքնութիւն, յոր խոռանք և մտատանջութիւն կեանքը կը սեղմեն, անհրապոյր կ'ընեն ապրող մարդուն։ Եւ զուարթութեան, զոհունակ խնդութեան մաքուր հանոյքները, բնական չնորհները, որոնք արդար բաժինն են ամէն կենցաղասէրներու, երբ ողջախոհ, բարեխառն վերապահութեամբ մը առնուին, իրական բարիքներ կրնար ստեղծել հոգիներու, սիրտերու առողջ աշխարհին մէջ։

Եւ այս հաստատակտով. Բարեկենդանի շաբաթը՝ որ վերանաս Մեծ Պահոց կրօնային օրերու քամանգլխին խոշոր անցքն է, բնական իրաւունք մը կու տար մեզի՝ «չափաւորութեան, բարեխառնութեան» սահմաններուն մէջ պարել, խաղալ, խնդալ և խեղկատակել։ Բայց մտածել հարկ է թէ՝ չափաւորութեան կամ բարեխառնութեան օրէնքը կը յարգուի՞ մենէ անպայման։

Մեր բազմափորձ գրագէտը, ՊԱՍԻՄ, որ իր խորաթափանց, սո՛ւր դիտողութիւններովը էապէս ուսումնասիրած է մինչավայրին ընկերական բաղադրեալ կեանքը, և որուն բարոյալից վէպերուն բազմերանգ դրուագներուն հետ, չինիչ և բարոյացուցիչ յօդուածներն ա՛լ՝ շաբթէ շաբաթ ընթերցող հասարակութիւնը հիացում հիացում կը գլորեն, իր անցեալ շաբթուան Օրուան Մտածումներովը արդէն՝ սքանչելիօրէն, յստակօրէն ցոլացուցած էր զեղծումներու, չափազանցութեան և մոլեգնութեան այն վատշուէր թափը, զոր գիտեն դնել իրենց շարժուձեւերուն, ժամանցին մէջ մեր «բարեկենդանի» ներէն չատերը...։ Եւ հանճարեղ գրագէտին գծած մէկ երկու պատկերներն ա՛լ, իրօք ճշմարիտ և խորաքանդակ ՌԷՆԷՐն են այն թունաւորիչ անբարոյութեան համայնապատկերին, որ դիմակի ծածկոյթին տակ պարահանդէսներու մթնոլորտին մէջ կ'ստեղծուի, կը յաւերժանայ Բարեկենդանի օրերուն առթիւ։

Մոգական հմայքի մը, սուր խանդավառութեան եռուզեռումին մէջ Բերայի պարահանդէսները՝ գիշերուան մթին ժամերը երգեցին, հաճոյացուցին քանի մը օրեր առաջ. և կեանքը՝ անուշ թէ՝ ապուշ, անգիտակից թէ՝ անտանձ՝ այդ լուսաղեղ որահներուն մէջ բարախուն, զգայամոլ չունչ մը դրաբոլոր պարողներու սրտերուն մէջ...։ Ու պարահանդէսի հարկաւոր, մենանչորհեալ դասակարգին մէջ, գժուար չէր տեսնել չափահասին թէ՝ անչափահասին հետ՝ մանաւանդ տարէց մարդը, որուն ճերմակ մազերուն խոժոռ արհաւիրքը, շրթունքին պագշոտ խինդերը՝ չենք գիտեր, ո՞րքան խոտորնակի կը համեմատին իրարու, դատափետելու պատրաստ այն մարդը, այն ողորմելին, որուն տգեղ ներկայութիւնը հոն, պարահանդէսին մէջ ստոյգ երդիծանքն է վաւերուն երիտասարդութեան տաք կենսականութեան։

Եւ այն տարէց մարդիկը, — որոնք պարահանդէս վազեր են, և որոնց քծնանքն ու տարփանքը հայհոյութիւնն են արդէն չալակը առած իրենց տարիներու բեռին դէմ, — չեն զբաղեցներ մեզի. մարդուն վատասեռումը, բարոյական անկումը մարմնացող այդ հոգիները մեռած են արդէն բարոյապէս, անոնց կենցաղը՝ իսպառ շեղումը կեանքի ազնիւ իտէալէն, մոլութեան ստորնութիւնը կը ծափահարէ միշտ։ Ապրելն՝ սակայն, մատղաշ, դեռատի աղջիկներ աղաստ մարդոց, զգայամոլներու թեւին տակ, ո՞ւ, կ'իյնան, կը փճանան, կը մեռնին...։ Աւա՜ղ, ընտանիքի օրրանաւոր զաւակներ կան անոնց մէջ, որոնց վիճակին կ'արգահատինք մենք խորապէս։ Զեն այս աղջիկները՝ անոնցմէ, այն դասակարգէն որոնց քաջայարմար, պատշաճագոյն մեռաւորն իսկ է, պարահանդէսի պէս անբարոյութեան թատերավայրն եղող հանրավայրերը լեցնել...։ Գիշերուան մութին, այս անչափահաս հայ աղջիկները միամիտ կամ ուելի ճիշդը՝ տխմար ծընողքներու քունը և դիւրահաւանութիւնը շահագործելով, ասոր վրայ ա՛լ միջավայրին, թաղին ձեռնտու հանգամանքը աւելցընելով, բան մը, շատ աղո՛ր բան մը դիտելով աքանչանալու կը վազեն, դէպի պ՞ոլորը...։

Բայց, հակոզուիթիւնը իրենց զաւակներուն վրայ մեր հայրերէն, մայրերէն ոմանք ի՞նչ կերպով կ'ըմբռնեն արդեօք։ Առանց վերապահութիւնի՝ կ'ըսենք, օրինաւոր ընտանիքի զաւակ, մատաղատի հայ աղջիկներ կարեւոր թուով մը Բերայի պ՞ոլորներուն մէջ ամբողջ գիշերներ կը ժամանցեն։ Եւ ո՞վ չի կրնար գլխանալ թէ՝ այս անփորձ, դիւրաթեք հոգիներուն ի՞նչեր ի՞նչեր չեն սպառնար այդ զգլխիչ մթնոլորտին տակ. ի՞նչ քրէական ձեռքեր կը մեռցընեն ամբծութիւնը այդ խեղճերուն. աւելորդ է խօսիլ մեզի մնայորդին վրայ...։ Ոչ դեռ չլուսցած, արշալոյսին մօտ, ի՞նչ բուռն, ծայրայեղ ոգորումներ կ'ընեն այդ անփորձ աղջիկները, դիրենք մահացնող, խոշտանգող ձեռքերուն անգթութենէն փրկուելով...։ Ժամ առաջ, մթութեան մէջ տուն հասնելու համար։

Ցաւդիչ և վրդովիչ է այս իրողութիւնը. լաւ գիտենք որ, շատ քիչերն են որ, իրենց վերաբերութեան բաժինն ունին մեր ակնարկած դժբաղդութեան մէջ. սակայն ծնողքները թող լաւ հրանին իրենց երկու սեռէ անչափահաս զաւակացը բարոյականին վրայ, որոնց պատիւը, բարոյական մաքրութիւնը անկասկած ցեղին կեանքը, նկարագիրը կը չինեն, կ'ամրացեն ընդ միշտ։

Եւ հիմակ, կրօնային սա՛ անվրդով օրերու նախաշրջանին մէջ, երբ արդէն յամրաբար կը ցնդին, կ'անհետանան Բարեկենդանի խրախճանքին, զուարճութիւններուն հրապուրիչ յուշերն իսկ, երբ իրենք իրենց մէջ ամփոփուած արդէն՝ կենցաղասէր ու զուարճասէր, տխուր թէ զուարթ խոկումներ ունին, մեր երիտասարդներէն անհաւին ու անանկարագիրները, Բարեկենդանի օրերուն՝ պ՞ոլին, կ՞ալինին... մէջ մղուած համեստ խնայողութիւններուն անդառնալի կորուստը չէ՞ն ողբար արդեօք։

Բայց, անցած ըլլայ, բարեկամներս, անցած ըլլա՛յ։ Մեծ Պահոց օրեր են հիմակ, զոր կ'ապրինք մենք։ Ապաշխարութեան, զգաստութեան և անցեալին վերյուշումի շրջանն է, որ հիմա մեզի պիտի բարոյացնէ, մեր գէշ արամադրութիւնները պիտի բարեխառնէ, զգացնելով աղդուօրէն սահումը, անհետացումը այն անմոռութիւններուն, խենթ ու խոլ զուարճութիւններուն, որոնց վրայ դարձանք քանի մը օրեր առաջ, եթէ սակայն կամովին փարինք կրօնքին, եկեղեցիին սուրբ պահանջումներուն։

«Մանդումէ» ա՛լ, ժողովրդին լաւագոյն թերթը, անոր հոգեկանարարական պէտքերուն խղճամիտ գիտակցութեամբը ահաւոր, մեր տրամադրութեան տակ կը դնէ աստուածախօս քերթողին, սրբոյն Նարեկացւոյ սքանչելի հոգեմատեանին աշխարհաբար թարգմանութիւնը, որուն վեմ և անմահ տողերը կարդալով անդրաշխարհային, հոգեպարար վերացումներու ազնիւ կեանքին մէջ պիտի սաւառնին մեր միտքերն ու հոգիները։

Թանկագին զոհողութիւն մըն է սա՛ ժողովրդին նուիրուած, զոր կ'ընեն հաւատարապէս «Մանդումէ»ի Ցնորքնն ու Բասիլ, և որոնց երախտապարտ միայն կրնայ ըլլալ ընթերցող հասարակութիւնը այս առթիւ, մանաւանդ կրօնային սա՛ բարեպաշտութեան և ողջպահիկ դգաստութեան ընծայուած օրերուն մէջ։

ՄԿՐՏԻՉ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

''ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ,,ԻՆ ՇՈՒՐՋԸ (*)

Սրբազն Հինդլեան, «Յարակից» գրութիւնդ լեզուն ու ոճը ներքին յուզում մը կը մատնէ։ Ուշադիր ընթերցողը, կ'ընդնշմարէ հոն բուռն ճիգ մը։ Ծանր ու անպատշաճ բառեր մը, որ ապրդած են, կարծես, ցոյց կուտան թէ չէք կրնար վայելչութեան սահմանին մէջ շարունակել վիճաբանութիւն մը որ «կրթիչ մանկավարժութեան ընդհ. ձգտումներն ու պահանջները ծանօթացնելու առթիթ մը» պիտի ըլլար, (ձեր իսկ բառերով.) ներեցէ՛ք որ ձեզի խորհուրդ տամ բարեկրթութեան սահմաններուն մէջ մնալ և գաղափարներու այս ընդհանրումը չլիսիսել անձնական վէճի, որուն նմոյշները կը տեսնենք հրապարակին վրայ։

Ինչո՞ւ այնքան կը յամառիք՝ կարծելու թէ ձեր առջի ըսածները անտերքելի են, և կու գաք տարբեր բառերով միևնոյն բաները կրկնել՝ ձեզմէ դուրս ու ձեր ըմբռնած մեթոտէն զատ ամէն բան հակառակ հռչակելով Մանկավարժութեան։ Զերինէն տարբեր հայեացքները արհամարհելու իրաւունք մի տաք դուք ձեզի։

Նախ, կէտ մը կայ՝ ճշդուելու արժանի։— Ուսումն. Խորհուրդը պարբերեր է ձեզի՝ ձեր քննութեան յանձնելով «Նոր դպրոց»ի հինգ գրակները, որպէս զի ձեր կարծիքն ցայտնէք անոնց մասին, պայմանով որ քննութեան արդիւնքն ալ, քննիչն անուն ալ անծանօթ մնան՝ մինչև վերջնական որոշումը կամ վճիռը որ Ուսումն. Խորհուրդին կը վերաբերի։ Խորհուրդին ներկայացուած ամէն գիրք առանց դիտողութեան, առանց կարծիքներու փոխանակութեան, առանց լուրջ համոզման չեն վաւերացուիր բնականաբար, կամ պէտք չէ վաւերացուիր։ Եւ Ուսումն. Խորհուրդը անուշտ անիրաւ հուրդ ու յախուռն կերպով «կը վաւերացնէ՞», կամ «կը մերժե՞» չըսեր, վասն զի քննութեան նպատակն այդ չէ, այլ դիտողութեան արժանի կէտերը հեղինակին ցոյց տալ, ըստ այնմ բարեփոխելու յանձնարարութեամբ։ Ընդունուած այս սովորութեան դէմ դուք երկու զանցառութիւն կ'ընէք, 1. հրապարակելով անծանօթ մնալու սահմանուած բան մը, և 2. իբրև վերջնական ու անվիճելի ձեր կարծիքներն ընդունել տալու բուռն թէեւ անոգուտ ճիգ մը ընելով։

Բայց փութամ կրկնել թէ առաջին պարագային համար բնաւ դժգոհ չեմ, ընդհակառակն, քանի որ այդ հրապարակումը առիթ պիտի ընծայէր՝ շահեկան ու լուրջ վիճաբանութեան մը և միանգամայն ծանօթացնելու «Նոր դպրոց»ն ու իր ուղղութիւնը։ Իսկ երկրորդն ալ բնականաբար անզգոյ է ազդելու Ուսումն. Խորհուրդի որոշման վրայ, իբրև պաշտօնական հանդամանքի զուրկ կարծիքներ ու անձնական տեսութիւններ։

Այս կէտերը ճշդելէ ետք, անցնինք դիտողութեան կարեւորներուն։

1. «Նոր դպրոցի մէթոտի մասին», ներեցէք որ առաջ բերեմ պատասխանը նոյն իսկ Ս. Սէնիէրի որ աւելի հեղինակօրէն խօսելու իրաւունքը կը վայելէ։

«Տարրական դասեր աւանդելու համար՝ իրարու հակընդդէմ երկու եղանակներ կան. առաջինն է աւանդելի դասին կամ նիւթին ընդհանուր օրէնքները գոց սորվեցնել, և ապա՝ անոցմէ եղրակացնել հետեւութիւնները՝ պատշաճեցնելու համար մասնաւոր իրողութեանց. ընծայական (դէդ-ուքթիք) կամ վարդապետական մէթոտն է սա։ (Այժմեան՝ կանոնէն օրինակը, ընդհանուրէն մասնաւորը հետեւցնել)։

«Երկրորդն է, ընդհակառակն, մեկնակէտ ընտրել ամէնէն ծանօթ առարկաները, ամէնէն դիւրնական խօսքերը, և առ հաստատակ, ինչ որ առօրեայ փորձառութիւնը տուած է մանուկներուն, յետոյ նոյն բաները կամ իրերը բաղդատել տալով՝ հետեւցնել իրողութիւններու ընդհանուր ձեւը, (իմա՛ կանոնը)։ Ան ալ կը կոչուի Ինդիւքթիք մեկնաբերական կամ դէմ յանդիմանական մէթոտ։

«Բացարձակապէս այս երկու եղանակներէն մէկուն հետեւիլը իր անպատեհութիւնները ունի։

Սակայն գուաւելապէս դէմ յանդիմանական մէթոտը կիրարկեցինք «Նոր դպրոց»ին մէջ, ընդունելով «ծանօթէն անծանօթին, օրինակէն կանոնին» երթալու դրութիւնը։

«Նախ՝ շատ մը խօսքեր, օրինակներ առաջարկել, զանոնք բաղդատել, և ապա ընդհանրացնելով, սահմանը տալ։

«Նախ՝ շատ մը առարկաներ ցոյց տալ, անոնց յատկութիւնները ծանօթացնել, տարբերութիւնները և նմանութիւնները ի յայտ բերել, և ապա անոնց անունն ու սահմանը տալ։

«Նախ՝ մէկ կամ շատ իրողութիւններ ներկայացնել, անոնց իմաստը հասկցնել, և յետոյ ընդ. հետեւութիւնները հանել։

«Այս երեք սկզբունքներով կ'ամփոփուի ու կը բացատրուի» դէմ յանդիմանական» բառած մէթոտը որ ուսանողին համար այնքան արդիւնաւոր է և անոր սորվելիք ընդհանուր կանոնները կը նախապատրաստէ։

«Այսու ամենայնիւ, միշտ և ամէն դասի համար նոյնն ընելու պէտք չունանք՝ ուսուցչին թելադրութենէն և ճարտարութեան թողլով, պարագային և աշակերտներու հմտութեան պայմանին համեմատ այս կամ այն հնարքը, այս կամ ան ձեւն ընտրելու ազատութիւնը։

«Աշակերտի գրքին մէջ իրաւ է որ, ուսանելի առարկաներուն օրինակները շատ չեն՝ քանի որ ուսուցչումը կը սահմանափակուի էական ու անհրաժեշտին մէջ. բայց ուսուցչին յատկացեալ գրքերն շատ աւելի թուով օրինակներ ու թելադրութիւններ կը պարունակեն, զորոնք ուշիմ դասատուն պիտի կրնայ օգտակարապէս գործածել, փոփոխել և բազմապատկել։»

(Մնացեալը ետքը) Ս. ԴԱՒԹԵԱՆ

(*) «Ծաղիկ»ի պատ. խմբագրութիւնը, չեմ գիտեր ի՞նչ մտածումով, չուզեց հրատարակել հետեւեալ պատասխանս, թէեւ իր պարտքն էր՝ չէ՞զոք անկողմնակալութեամբ մը այդ իրաւունքս յարգել։ Ատոր համար մինչև հիմա կ'ուշանայ ներկայ գրութեանս հրատարակումը և հետաքրքիրներու խնդրանքին վրայ կը պարտաւորուիմ «Մանդումէ»ի միջոցաւ տալ պատասխանը։ Շնորհակալութիւն յայտնելով երկու խմբագրութեանց ալ, մեկին չկամութեանը, իսկ միւսին՝ աղնիւ հիւրընկալութեանը համար։

Ս. Դ.

ԳԻՇԵՐ ՄԸ

Ս. ՅԱԿՈԲԱՅ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գ.

ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՄԱՍ

Ս. Յակոբայ Որբանոցը տեսած չունիմ, հետեւաբար, մասնաւոր հետաքրքրութիւնով մն էր որ կը դիմէի հոն, մանաւանդ ես։ Կանանչ արտերուն մէջէն անցած ատենիս, շուքերնուս դէպի արեւելք երկարագումին դուշակելով մերձաւորութիւնը իրիկուան՝ կանչեցի՝ «Ինչ գեղեցիկ է Աստուած»։ Ամենայն ինչ ուրախ, ամենայն ինչ գեղեցիկ

կունին, քայլերնիս կ'արագացնենք քիչ մը և հինգ վայրկեանէն կը հասնինք միայարկ չէնքի մը առջև. Որբանոցն է. դուռը կը բացուի և անցնելով չոր չոր պարտէզէ մը, ուր քանի մը հինօրեայ ծառերէ զատ բնաւ կանանչ մը, դալար մը նշմարել կարելի չէ, Տեսուչին սենեակը կառաջնորդուինք։ Տեսուչը, Նիկողոսեան էֆէնտի, համակրելի, տիպար դասատարակի մը համբաւաւոր անունին տակ, լուրջ ու բարի մարդ մըն է, հօր մը պէս կը սիրէ որբերը և կը գուրգուրայ անոնց վրայ, այսպէս կը լսէի մինչեւ հիմա և տեսայ ալ աչքովս։ Չէի խաբուած ուրեմն։

Որբերը տեսնելու փափագը սակայն, չէր թողուր որ ուրիշ բանով զբաղէինք, ուստի, Տեսուչին ընկերակցութիւնովն, առաջ Արհեստանոցները կ'այցելենք։

Որբանոց-Ուսումնարան և Արհեստանոց միանգամայն, օ՜խ, ի՜նչ աղուոր, ի՜նչ գործնական միջոց, անոնք Որբերը՝ ուսմունքին հետ արհեստով մըն ալ օժտելու, զարգացնելու, քանի որ անոնցմէ շատերը, քիչ ատենէն, իբրեւ չրջանաւարտ, իրենց տեղերը պիտի ճամբուին, ապագաներին՝ որով և ապրուստին հոգալու. մտատանջութենէն բոլորովին զերծ, ու այպէս, այն որբը, որ բարոյապէս ինկած մնալէ զատ, նիւթապէս ալ խիստ թշուառ պիտի ըլլար թերեւս իր միջավայրին մէջ, կ'ըլլայ չնորհքով արհեստաւոր մը, քիչ շատ ուսեալ և օգտակար իրեն ու իրեններուն — եթէ ունի —։

Աստղաձգործութեան ճիւղն է մը-չակուածը՝ արհեստանոցներու առաջինին մէջ, վարպետ մը ու քանի մը որբեր կ'աշխատին և կը շինեն գրադարաններ, զարկներ, գրասեղաններ, մոռներ և վերջապէս այս ճիւղին վերաբերեալ բոլոր առարկաները, ճաշակաւոր և տոկուն, անա՛նկ որ Ս. Պատրիարքը և ուրիշներ ալ գնումներ և յանձնարարութիւններ ըրած են։

Ոստայնանկութեան կամ կտաւագործութեան ճիւղին հետեւողները, չէին աշխատեր այն օրը, հետեւաբար կ'անցնինք աթոռաշինութեան արհեստարանը։ Հո՛ս ալ, նորէն որբերն են որ ուզուածին պէս աթոռներ կը պատրաստեն, որոնցմէ գնումներ ընելու փափագող ազգայինը կրնայ Հիւանդանոցի գրասենեակը դիմել, ուր կը դտնուին պատրաստուած աթոռները։

Դերձակներն ալ չեն աշխատիր — Բարեկենդան ըլլալուն համար —, ուստի կօշկակարներուն երթալու կը պատրաստուինք։ Ապուշանոցէն փախած երանելի մը, որ կ'երեւայ թէ առանձնութիւնը կը սիրէ, Տեսուչէն ստացած տանոցի մը վարձատրութենէն քաշալերուած, կը մաքրէ գետինը գտնուած քանի մը թափթփուքները խոտի ու թուղթի, մասներն ալ աւելի տեղ գործածելով։

Կօշկակարներու առաջդիմութիւնը իրենց արտադրած կօշիկներէն կը գուշակենք, ինչպէս բոլոր արհեստանոցներուն, անա՛նկ ալ այս ճիւղին հետեւողները, արդէն գրեթէ մէյ մէկ վարպետներ ըլլալու մօտեցած են, ճարպիկօրէն կը կարեն, կը կարեն, կը դամեն, վերջապէս կը ձեւեն ու թէ՛ պատապարուածներուն և թէ՛ դուրսէն եղած յանձնարարութիւններուն գոհացում տալու վիճակին մէջ կը գտնուին։ Կարգը դասարաններուն եկած էր։ Բոլորդասարանները, մէյմէկ դասատարակի հսկողութեան տակ կը գտնուին. որբերը, որոնց թիւը երկու հարիւրի մօտ բան մըն է, բաւական ճոխ ծրագիրի մը համեմատ կը դասատարակուին։ Պատասխանները, որոնք տուին մէկ քանի հարցումներուս, գոհացուցիչ էին։

Բարեկենդան ըլլալուն համար թէև դասերը ընդհատուած, բայց ամէն տղու առջեւ գիրք մը կայ նորէն, կամ ուրիշ օգտակար բանով մը կը զբաղին. գծագրութեան փորձ մը, զոր կը տեսնենք, բաւական յաջող կ'երեւայ։

Իւրաքանչիւր դասարան այցելելուս, մասնաւոր ուրախութիւն մը կը նշմարենք տղաքներուն վրայ, որոնց աչքերուն մէջ ուսմունքին և արհեստին սէրը, ուշիմութիւնը կը կարդացուի։

Իրենց միօրինակ, համանման ըզգեստը, Որբանոցի այդ միեւնոյն չէնքին մէջ իրենց եղբայրական համախմբումը ու դիմագիծերու կարի նըմանութիւնը, մէկ մարդու մը զաւակները ըլլալու կասկածը կուգան մեզի. կը սխալէ՞նք միթէ, չէ՞ մի որ այդ տղաքը, հեռաւոր անկիւններէ եկած և ծունկ ծունկի նստած, Ազգին զաւակներն են, միեւնոյն խնամքն ու հոգածութիւնը վայելող, միեւնոյն սիրան ու հոգին կրող, մի՛շտ երախտապարտ իրենց բարերարներուն և հոգածուներուն։

Լոկ դիտելը զանոնք, բաւական էր արդէն երանութիւն մը թափանցելու մեր հոգիին մէջ և բռնկցնելու մեր սիրտը, որ իրենցն էր այդ դահուն, ուր մնաց խորհրդածելը անոնց վրայ։ Ու մարդ, քանի՛ դիտէ զանոնք, քանի՛ խորհի անոնց վրայ, այնքա՛ն կը համակրի անոնց, կը սիրէ զանոնք և անոնցմէ հեռու ապրիլը հոգեկան զրկանք մը՝ որով և խղճի խայթ մը կը նկատէ, այնքա՛ն արժանի է՛ն անոնք սիրուելու։

Իրիկուն է. արդէն որոշած ենք գիշերը հոն անցընել. որբերը ճաշի կ'երթան. մենք ալ, դասատուներուն հետ, համեստ սեղան մը վայելելէ վերջ ինքզինքիս թատերական վարագոյրի մը առջեւ կը գտնենք, շրջապատուած որբերէն, նոյն իսկ իրենց ննջարանին մէջ, որ թատրոնի վերածուած է ատենի մը համար և որ պահանջուած բանին մեծ յարմարութիւն ունի։

Հոս ալ Բարեկենդանի ներկայացում, չըսե՞ս որ բոլորն ալ խօսք մէկ ըրեր են. քանի մը երգեցողութիւն-ներէ վերջ խաղը սկսաւ, Աստուածաշունչէն առնուած նահապետական նիւթեր ու յետոյ «Թօմէթի» մը։

Աւելորդ կը սեպեմ, թատրոնի վրայ գրեթէ գաղտիար չունեցող այդ տղոց աղողութեանը վրայ խօսիլ, մանաւանդ որ շատ ալ հապճեպով պատրաստուած էին ու նորէն բաւական բաներ մը ըրին։

Տեսնո՛ւ պէտք էր պզտիկները, որոնց հետաքրքիր նայուածքը թատրաբեմէն անբաժան ու համարձակ խնդուքը չրթունքներնուն մէջ դեռ չմարած, անկողին կ'իյնային քնանալու համար։

Շատ չուշացանք մենք ալ իրենց օրինակին հետեւելու. խաղաղիկ գիշեր մը, ուր սակայն, կը խոստովանիմ թէ՝ քնանալէ աւելի երազեցի, որբերուն անուշ, միամիտ կեանքին վրայ, որ գուցէ իրենց այնքան զգալի չըլլար. ցերեկին աշխատիլ, յոգնիլ ու գիշերը հանգիստ քնանալ. ա՜ս չէ՞ որբերուն գործը, կը մտածէի, թերեւս անոնք միտքերնուն իսկ չէին անցներ թէ Որբ են իրենք, թէ իրե՛նք ալ ծնողք, ծննդավայր ունեցեր են և հիմա զուրկ են անոնցմէ. մինչ ես մտերով իրենց վրայ մտածելով և գիրենք մեղքնալով հանդերձ կը նախանձէի իրենց այդ կեանքին, այդ վիճակին՝ Թոմանցի խնամակալութեան անմնուէր հոգածութեանը տակ։

Անժխոր գիշերին յաջորդող արշալոյսը, պարզ, գեղի զարթնում մը եղաւ մեզի համար. հովուերգական երաժշտութեան մը միամիտ նուագը՝ դուրսէն անցնող կովերու զանգակին, և Առաւօտ Լաւոյի խորհրդաւոր աղօթերգութիւնը Որբերուն, պատրանքը կուտան մեզի մենասանի մը կեանքին, որ դրացնութիւնը ունեցած ըլլայ, ագարակի մը հովուական կեանքին։

Ու բաժանումի պահուն, չնորհակալու նայուածքը Որբերուն, ի՛նչ կուտայ ինձի Պետրոս Դուրեանի մէկ սրտառուչ հատուածը, զոր ճամբուն վրայ, Տիրայր Վրդ.ին արտասանելու փափագիս չեմ կրնար դիմադրել.

«Ո՜հ, որչա՜փ չնորհակալ ըլլալ գիտեն անոնք...»։

ՏԻԳՐԱՆ

ԽԱՐԻՃԻՅԵԼԻ

ՊՕԷՐԼԷՐԻՆ ԶԱՎԻՊԻՑԵԼԻԹԻ. — Բրիւկէր՝ «Պօէրլէր մուգավէմթլէրի իլէ տիւնեաեը հայրէթէ տուչար իտէճէքլէր» տէմիշ իտի։ Ինկիլիթէրանըն ճէնուպի Աֆրիդատա, ժէնէրալ Ֆրէնչ վէ ժէնէրալ սը Համիլթօնտան սոնրա, էն տէեէրլի գումանտանլարընտան պուլունան լորտ Մէթուէնին մէհրուհիյեէթ վէ էսարէթի՝ Բրիւկէրին պու սէօզլէրինի պիր տահա իսպաթ իթմէքտէ տիր։ Լորտ Մէթուէնին պու մաղլուպիյէթի՝ պիրինճի տէֆա օլարագ վագը օլմահօր. հարպըն պիտաեէթլէրինտէ, Ինկիլիզլէրին հէր թարաֆտա հէզիմլէթլէրէ տուչար օլուգլարը պիր սըրատա, լորտ Մէթուէն տէ սահր գումանտանլար կիպի մաղլուպիյէթլէրտէն հրսէտար օլմուշ իտի։ Լորտ Մէթուէն վէ մահիյէթինտէքի ասքէրլէր՝ Մակէրսֆօնթայն իլէ Մոտտէր Բիվէր մէգրլէրինտէ մաղլուպ օլմուշլար իտի։ Ֆագաթ պու տէֆաքի մաղլուպիյէթին թէէսիրի՝ էվվէլքի հէզիմլէթլէրտէն շիպսէհիզ զիեատէ օլաճագ տըր։ Ֆիլհագդա, Ինկիլիզլէր՝ աէմիշիսի քի, պիր իքի մուվաֆֆագիյէթ տահա գաղանտըգտան սոնրա, արթըգ Պօէրլէրին տաեանաճագ գուվվէթլէրի գամահաճագ տըր։ Իշթէ պէօյլէ պիր սըրատա ժէնէրալ Մէթուէնին մաղլուպիյէթ վէ էսարէթի՝ Ինկիլիզլէրի հիտտէթլէնտիրմէքտէն վէ Պօէրլէրի ճէսարէթլէրտիրմէքտէն պաշգա պիր չէյէ եարամահաճագ տըր։ Իսկիլիզէր՝ վագը սուչնա մէյեալ իսկիլէր՝ մուհարպէտէն օսանմըշար տըր. ֆագաթ չանը պիր սուլի ագա իթմէք իսթէրլէր, սուլը ֆէլագէթլի պիր մաղլուպիյէթ նէթիճէսինտէ տէեիլ, պէլքի բարլագ պիր մուզաֆֆէրիյէթի միւթէագըպ արզու իտէրլէր։ Պու նօգթաի նազարտան պագըլըրսա, Պօէրլէրին պու մուվաֆֆագիյէթինէ, Ինկիլիզլէր իչուն, թէէսսիֆի իթմէքէ միւմքին տէեիլ տիր։ Պօէրլէր՝ պու մուվաֆֆագիյէթի նամըլ գազանարլար, սըրլ հայրէթէ չաեան օլան ճիհէթ պու տըր։ Ալտըղըմըզ ամանս թէլէկրաֆլարը՝ էհէմմիյէթի ինքեար իտիլէմէզ օլան պու վագտա հագգընտա մաէթթէէսսիֆի բէք ազ թաֆսիլաթ վէրիեօրլար։ Զաթէն չէհրիմիզ ամանալարընտան պէօյլէ պիր խրտմէթ պէքլէմէք ապէս տիր, անլերին մէնպալարը թէլէկրաֆ խաթլարընտան զիեատէ, Վիէննա վէ Բարիզ կազէթալարը գօլէքսիօնը տրր, պու ճօլէքսիօնլար՝ պու կազէթալար՝ անլար իչուն թիւքէնմէզ պիր խազինէ տիր. եալընզ ամանս թէլէկրաֆլարընտան պիրինտէ զահիրէն բէք էհէմմիյէթսիզ պիր ֆըգրա վարտըր։ Լորտ Մէթուէնի էսիր իսէն Պօէրլէրին թօրրագ ըէնկինտէ էլպիսէ կէյտիքլերի պէեան իտիլիեօր. պու ըէնկտէ էլպիսէ՝ մալիմ օլտուղու իւզրէ, Ինկիլիզ բիհատէ նէֆերլէրինին էլպիսէսի տիր. Տէմէք քի, Պօէրլէր՝ Ինկիլիզ իւնիֆօրմասընը թագլիթ վէ պու էլպիսէ իլէ հարպ իթմիշլէր, Ինկիլիզլէրի ալտաթմըշլար տըր։ Իշթէ պօէրլէրին պու հարէքէթտէ պուլունմալարը՝ պիր հիյէի հարպիյէ տիր։ Մալիմ օլտուղու իւզրէ, Լա Հէյ գօնֆէրանսը՝ պիր գիտտի ֆիտտէ թէէմին էյլէտի իսէ, օտա հարպ գավարինի պիր գաիտէ վէ նըզամա գօմուշ օլմասը տըր։ Պու գօնֆէրանստա իսթիխաղ օլունան մուգաբրէրաթտան պիրի տէ, հիչ պիր տիւշմէն տիկէր պիր տիւշմէնին պայրաղընը, էլպիսէսինի ալէֆ իսէմմէէսի՝ պօրուսընը գուլլանըլմամասը՝ հասրը տիւշմէնի խասխա վէ ֆէնա վասըթալարա ալտաթմասը տըր. վագտա պու գօնֆէրանս մուգաբրէրաթընտա Թրանավալը իմզասը նօգ իսէ տէ, օտա պու կիպի գաիտէլէրէ ըրահէթէ թապի օլա կէրէքտիր։ Պունընալա պէրապէր, հէնուզ մահարպէպէնին թափպիլասը հագգընտա գաթի մալիմմասըմզ օլմասըղընտան, օլպագտէ գաթի պիր ֆիրտ պէքլէմէք իյմապ իտէր։ Շիմտիլիք չունու իտտիա իտէպիլիրիզ քի, ժէնէրալ Մէթուէնին էսարէթի՝ Պօէր ժէնէրալլարընտան Բրիւթանէյ-ցէրին սկսամէթինի թէէմին էյլէեէճէք տիր։ Մալիմ օլտուղու իւզրէ, Բրիւթանէյցէրի՝ Ինկիլիզլէր թարաֆընտան կէօնտրէլէն պաղը բօսթաճըլարը գուրշունա տրզմիշ, օսնրա քէնտիսի Ինկիլիզլէրին էլինէ տիւշմիշ վէ քէնտիսինին իտտամ իտիլէճէնիսէ չաեի օլմուշ իտի։ Իշթէ լորտ Մէթուէն՝ պու ատամը գուրթարաճագ տըր, չէնքի Պօէրլէրին «պիզատ Մէթուէնի էօտիրիրիզ» տէմէլէրի միհէթմիլ տիր։

Զին Աշվալը. — Զին տախիլի ասվալը՝ եէնիսէն գարըշըգըղա եիւզ թութմաղա պաշլամըշ տըր։ Էվվէլքի կիւնքի նիւսխէմիզտէ պէեան իտիլտիեի վէճհէվ, ճէնուպի Զին էեատէթլէրինին ասվալը՝ ճիտանէն վախիմ օլմագտա տըր։ Պու ճիհէթլէրտէ պուլունան Զինլիլէրին հարէքէթի՝ իքի նօգթաի նազարտան թէէնիքէլի ատտ օլունմագտա տըր։ Պունլարտան պիրի՝ պու հարէքէթլէրին պիր սիեասի մագատտա միպթէնի ալմասը՝ իքինճիսի՝ Ֆրանսըզ միւսթէմլէքէսի ճիվարընտա վուգու պուլմասը տըր։ Զինին սարը ճիհէթլէրինտէ տախի ասաեիչէ խալէլ կէլմէքտէ տիր։ Զին տէվարը բէսմիյեէսինտէ, բրէնս Թուան իլէ Թուանֆաու-Սիեանկը իթթիֆագ իտտա, եէնիտէն մունթազամ ասքէր իւզրէրինէ հիճում իթմէլէրինտէն գօրգուլմագտա տըր։ Պունտան մատտա, սիլահը հայտուտ չէթէլէրի՝ Բէ-Զի-Լի էեալէթինին միւթթէլէգ ճիհէթլէրինի թէէտիտ իթմէքտէ տիր։ Իշթէ պու չէթէլէրտէն պիրի տիր քի, կէչէնլէրտէ Բէքինին չիմալը ղարպի թարաֆընտա վագը ճէղօլ չէհրինտէ պիր խրիսթիան բաբաղը թէվգիթի իթմիշ տիր։

Թիլն-Զին չէհրինին միւքիյեէ իտարէսի՝ սէֆիրլէրին էլինտէ տիր հալպուքի Զինլիլէր՝ պու գըթաեը պիզաթ քէնտիլէրի իտարէ իթմէք իսթէօրլար։ Սլմանեատան մատտա, պէօեիւք տէվլէթլէր՝ պու թէքլիֆի գապուլ իթմիշլէր տիր։ Ինկիլիթէրա սէֆիրի՝ Զին հիւքիմէթինէ վէրտիեի պիր նօթատա, սարի տէվլէթլէր բաղը օլուրլար իսէ, Թին-Զինին իտարէսինի կէլէճէք ամյիս պիրինտէն իթիպարէն Զինլիլէրէ թէրք իտէճէեինի պէեան իթմիշ տիր։

ՖՐԱՆՍԱ ՎԷ ՄԱՐՈՔ. — Ֆրանսըզլար՝ Մարօք հիւքիւմէթինին պու կիւնլէրտէ թագըպ իթտիեի բօլիթիգատան բէք մէմնուն տէեիլ տիրլեր։ «Թան» կազէթասընդն Թանձէր մուխապինինին իֆտէսիսէ կէօրէ, Ինկիլիզ մէէմուրլարը վասրթասը իլէ, Ֆաս իտարէսինճէ եագընտա պիր չօգ ըսլանաթ իճրա իտիլճէք տիր։ Էմիր հազրճէթլէրի իլէ պու կիւնլէրտէ միւլագաթ իտէնլէրին պու մուվաֆֆագիյէթինէ, Ինկիլիզլէր իչուն, թէէսսիֆի իթմէքտէ միւմքին տէեիլ տիր։ Պօէրլէր՝ պու մուվաֆֆագիյէթի նամըլ գազանարլար, սըրլ հայրէթէ չաեան օլան ճիհէթ պու տըր։ Ալտըղըմըզ ամանս թէլէկրաֆլարը՝ էհէմմիյէթի ինքեար իտիլէմէզ օլան պու վագտա հագգընտա մաէթթէէսսիֆի բէք ազ թաֆսիլաթ վէրիեօրլար։ Զաթէն չէհրիմիզ ամանալարընտան պէօյլէ պիր խրտմէթ պէքլէմէք ապէս տիր, անլերին մէնպալարը թէլէկրաֆ խաթլարընտան զիեատէ, Վիէննա վէ Բարիզ կազէթալարը գօլէքսիօնը տրր, պու գօլէքսիօնլար՝ պու կազէթալար՝ անլար իչուն թիւքէնմէզ պիր խազինէ տիր. եալընզ ամանս թէլէկրաֆ

ալինտան, սէնէգին սախթէ օլտուղը անլաշլըմըշ վէ օլպապտէ թահգըգաթ իճրա իտիլմէջտէ իմիշ։

ՍՕՂՈՒԳ ՎԷ ԴԱՐ.— Շէհրիմիզտէ պիր գաչ կիւն սօղուգ վէ եաղմուրտան սօնրա, տիրն չիտտէթլի գար եաղուպ, պիր ազ սօնրա հավա թէքքար աչըլմըշ տըր։

—Իզմիրտէ հավալար լաթիֆ կիթմէջտէ իքէն, պօղուլուպ եաղմուր վէ սօղուգ հիւքմ իթմէջտէ իմիշ։

ԻՖԼԱՍ.— Իբ թիւճճարընտան Եանի Անտրէա էֆ.՝ իֆլաս իթմիշ վէ մուսախլէյէին Պէյօղլօնտա Խրիսթաքի խանը ալթընտաքի մօտա մաղազասը մէօհրլէնմիշ ախր։ Պու իֆլաստան, չէհրիմիզ Թիւճճարընտան պազըլարը վէ Սէլանիք պանգասը՝ 700 լիրա գատար միլթեղարրը օլմուշլար տըր։

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒ ՃԻՆԱԼԷԹԻ.—Զարշէնպիհ կիւն, Գումգաբուտա Հավուզլու Համամ ճիվարընտա օսգագ օրթասընտա կէճէ սաաթ 3 բատտէյէրինտէ պիր ճէսէտ կէօրիւլէրէք, եարը մէյթ հալինտէ Գումգաբու մէրքէզինէ կէթիրիլմիշ վէ մէրգումըն Սիմօն Նամընտա 17 եաշընտա Սամաթիալը պիր տէլիգանլըզը օլտուղը անլաշըլմըշ տըր։ Մէրգում՝ սօլ գաբրընտան պըչագլա ֆէճի պիր սուրէթտէ ճէրն իտիլմիշ վէ պէօեիւք գան տամարընտա քէսիլմինտէն, օսգագտա եաթտըղը խայլը միւտտէթ զարֆընտա քէհտիսինտէն չիտտէթլի գան պօշանմըշ օլտուղը աթըպպա թարաֆընտան թաեին իտիլմիշ տիր։ Տէրհալ Պապը Զապթիյէ խասթախանէսինէ գալտըրըլմըշ վէ տամարը զապթիյէ թապիպի Սիմօն պէյ թարաֆընտան տիքիլմիշ իսէ տէ, հալի վէխիմ իմիշ։ Մէճբուռ՝ իֆտէսինտէ, եալընդը «պէյնի Ցարութիւն վուրտու» ալեէպիլմիշ տիր։ պունտան իւզէրինէ, ԵԷՆի Գաբուլու Արապ Սարգիսին օղլու Ցարութիւն վէ տիկէր բէֆիգլէրի Քեազըմ վէ Գումգաբուլը Կարապետ տէրտէսթ իտիլմիշլէր տիր։

Ցարութիւն, Քեազըմ վէ Կարապետ՝ պիր գաչ բէֆիգլէրի իլէ ադշամ Գումգաբու սթաախօնընտա Սիմօնը պէքլէտիլէր վէ մէրգումը Սամաթիա-եա կիթմէք իւզրէ իքէն, եօլընտան չէվիրիպ, Լանկատա պիր մէյխանէյէ կէօթիւրմիշլէր վէ օրատա պիր միւտտէթ իչտիքտէն սօնրա, պիր ֆիքրը մէվմում իլէ Սիմօնը իղֆալ իտէրէք պիր խանէյէ կէօթիւրմէքտէլէր իքէն, Սիմօն՝ մուխալէֆէթ իթմիշ վէ պու սէպէպլէ, բէֆիգլէրի մէրգումը պըչագլա ճէրն իթմիշլէր տիր։ Ճէրն ալէթի վէ տարի տելիլէր պուլունմուշ վէ ճանլէրին ինքեաբա սեճալը գալմամըշ տըր։ Պինտէն ալէյի, ճիսահէթի իգրար իտէճէքլէրի թապիի տիր։ Զապըթանընն ճանլէրի տէրտէսթ էմրինտէ կէօսկէօմիրտիքլէրը իգտամ՝ չահանը թագտիր տիր։

—Այնը կիճէ, Գումգաբու սթաախոնը ճիվարընտաքի գահվէխանէլէրտէ եաթան պօհանը վէ 60 եաշընտա Սուետա ֆիւճէթէն վէֆամ իթմիշ տիր։

ՄԱԼԻԹԵՆ նաղբը բաշա հաղրէթլէրի վէ Իթալիա սէֆիրի վէ Իէժի տիրէքթօրը ճէսապլարը՝ տրան Պապը Ալիսէ կէլէրէք, Զոթը սամիր Սատրը Ագամիլէ միւլագատ իթմիշլէր տիր։

ՊԱՂՉԷ Գաբուսընտա թօհաֆէր Ապտի էֆէնտիյէն հաղազասընա էվ վէնէքի կիւն խըրտը կիրտիլ վէ 40 լի բալեգ էշնա չուլ վէ լօքանթար չբրաղը Ասասս վէ Բատտէլի վէ Ասի վէ Ցէմիսթօգլի՝ մաղազանչա բուրուլմուշլար տըր։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԷՔՂԱՐՔ՝ տիւն Ավթրիա սէֆիրի Պարօն տը Գալիսի զիեարէթ իմ իշ տիր։

()—()—()—() —()—()—()—()—()—()

ՄԱՆԶՈՒՄԷՆԻՆ ԹԷՖԹԻԳԱՍԸ (82)

ՄԻՐԼԼԻ ՖԷՆԷՐԻ

ԷՖԹԻԶ ԷՆՆԷ ԼՈՒՍԻ ՍԷՖՏԷՆՍ

ՊԷՅ ՍԷՐՄԷՅԻ

Կէօզլէրի գաբանը. վիճուտի թիթրէտի. հարաքէթսիզ գալտը. Լօրանա՝ տիլ չէօքտիւ. ճէսէտէ գարչու, ագֆէր միւպէյէին պիր գաչ սէզ սէօյլէեուզ, գալգտըղը վագզիթ կէօզլէրի եաշարմըշտը։

Թրիպիւս տէտի քի։

—Մատամ, արթըգ տիւշմէնինիզ գալմատը. Ֆօլկէր էօլտիւ. Մալ՝ զէհրլէնտի. Մատմուազել տը Բաթէնրօ իսէ, քէնտի ճէզասընը քէնտիսի վէրտի։

Լօրանա՝ թաթիր պիր սատա իլէ ճէվապ վիրտիքի։

—Սաեէնիզտէ եալընդը տօսթլարըմ գալտը։ Էվվէլա ճէնապը Հագգա ալինտան, սէնէգին սախթէ օլտուղը անլաշըլմըշ վէ օլպապտէ թահգըգաթ իճրա իտիլմէջտէ իմիշ։

ՍՕՂՈՒԳ ՎԷ ԴԱՐ.— Շէհրիմիզտէ պիր գաչ կիւն սօղուգ վէ եաղմուրտան սօնրա, տիրն չիտտէթլի գար եաղուպ, պիր ազ սօնրա հավա թէքքար աչըլմըշ տըր։

—Իզմիրտէ հավալար լաթիֆ կիթմէջտէ իքէն, պօղուլուպ եաղմուր վէ սօղուգ հիւքմ իթմէջտէ իմիշ։

ԻՖԼԱՍ.— Իբ թիւճճարընտան Եանի Անտրէա էֆ.՝ իֆլաս իթմիշ վէ մուսախլէյէին Պէյօղլօնտա Խրիսթաքի խանը ալթընտաքի մօտա մաղազասը մէօհրլէնմիշ ախր։ Պու իֆլաստան, չէհրիմիզ Թիւճճարընտան պազըլարը վէ Սէլանիք պանգասը՝ 700 լիրա գատար միլթեղարրը օլմուշլար տըր։

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒ ՃԻՆԱԼԷԹԻ.—Զարշէնպիհ կիւն, Գումգաբուտա Հավուզլու Համամ ճիվարընտա օսգագ օրթասընտա կէճէ սաաթ 3 բատտէյէրինտէ պիր ճէսէտ կէօրիւլէրէք, եարը մէյթ հալինտէ Գումգաբու մէրքէզինէ կէթիրիլմիշ վէ մէրգումըն Սիմօն Նամընտա 17 եաշընտա Սամաթիալը պիր տէլիգանլըզը օլտուղը անլաշըլմըշ տըր։ Մէրգում՝ սօլ գաբրընտան պըչագլա ֆէճի պիր սուրէթտէ ճէրն իտիլմիշ վէ պէօեիւք գան տամարընտա քէսիլմինտէն, օսգագտա եաթտըղը խայլը միւտտէթ զարֆընտա քէհտիսինտէն չիտտէթլի գան պօշանմըշ օլտուղը աթըպպա թարաֆընտան թաեին իտիլմիշ տիր։ Տէրհալ Պապը Զապթիյէ խասթախանէսինէ գալտըրըլմըշ վէ տամարը զապթիյէ թապիպի Սիմօն պէյ թարաֆընտան տիքիլմիշ իսէ տէ, հալի վէխիմ իմիշ։ Մէճբուռ՝ իֆտէսինտէ, եալընդը «պէյնի Ցարութիւն վուրտու» ալեէպիլմիշ տիր։ պունտան իւզէրինէ, ԵԷՆի Գաբուլու Արապ Սարգիսին օղլու Ցարութիւն վէ տիկէր բէֆիգլէրի Քեազըմ վէ Գումգաբուլը Կարապետ տէրտէսթ իտիլմիշլէր տիր։

Ցարութիւն, Քեազըմ վէ Կարապետ՝ պիր գաչ բէֆիգլէրի իլէ ադշամ Գումգաբու սթաախօնընտա Սիմօնը պէքլէտիլէր վէ մէրգումը Սամաթիա-եա կիթմէք իւզրէ իքէն, եօլընտան չէվիրիպ, Լանկատա պիր մէյխանէյէ կէօթիւրմիշլէր վէ օրատա պիր միւտտէթ իչտիքտէն սօնրա, պիր ֆիքրը մէվմում իլէ Սիմօնը իղֆալ իտէրէք պիր խանէյէ կէօթիւրմէքտէլէր իքէն, Սիմօն՝ մուխալէֆէթ իթմիշ վէ պու սէպէպլէ, բէֆիգլէրի մէրգումը պըչագլա ճէրն իթմիշլէր տիր։ Ճէրն ալէթի վէ տարի տելիլէր պուլունմուշ վէ ճանլէրին ինքեաբա սեճալը գալմամըշ տըր։ Պինտէն ալէյի, ճիսահէթի իգրար իտէճէքլէրի թապիի տիր։ Զապըթանընն ճանլէրի տէրտէսթ էմրինտէ կէօսկէօմիրտիքլէրը իգտամ՝ չահանը թագտիր տիր։

—Այնը կիճէ, Գումգաբու սթաախոնը ճիվարընտաքի գահվէխանէլէրտէ եաթան պօհանը վէ 60 եաշընտա Սուետա ֆիւճէթէն վէֆամ իթմիշ տիր։

ՄԱԼԻԹԵՆ նաղբը բաշա հաղրէթլէրի վէ Իթալիա սէֆիրի վէ Իէժի տիրէքթօրը ճէսապլարը՝ տրան Պապը Ալիսէ կէլէրէք. Զոթը սամիր Սատրը Ագամիլէ միւլագատ իթմիշլէր տիր։

ՊԱՂՉԷ Գաբուսընտա թօհաֆէր Ապտի էֆէնտիյէն հաղազասընա էվ վէնէքի կիւն խըրտը կիրտիլ վէ 40 լի բալեգ էշնա չուլ վէ լօքանթար չբրաղը Ասասս վէ Բատտէլի վէ Ասի վէ Ցէմիսթօգլի՝ մաղազանչա բուրուլմուշլար տըր։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԷՔՂԱՐՔ՝ տիւն Ավթրիա սէֆիրի Պարօն տը Գալիսի զիեարէթ իմ իշ տիր։

ԻԶՄԻՐՏԷՆ եաղըլարընտա կէօրէ, պիր սուրէթը ֆէճիատա գաթլ իտիլէրէք գուեուեա աթըլմըշ օլան Ալի նամ պիրինին թահգըգաթընա կիտէն միւսթանթըզ մուավինի Վէյսել էֆ՝՝ պէլէտիլէ թապիպի թարաֆընտան թութուլան թաֆսիլաթը բարօրը կըրթուպ, մահքէմէյէ մէսելէնին հագըգաթընը թէպտիլ իտէճէք տէրէճէտ թաղիրը իտիլմիշ պիր տիկէր բաբօր կէօնտէրմիշ վէ պազը սուի իսթիմալաթտա վուգուա կէթիրմիշ օլտուղունտան, հագգընտա թահգըգաթ վէ թագպաթ իճրա օլունմագտա իմիշ։

ԴՕԼԷՐԱՆԸՆ հանճլարա սիրաեէթինի մէն իշուն, մէճլիսը սըհիյէ՝ պազը թէտտապիրին իթթիհազընա լիւզում կէօրէրէք, Պապը-Ալիսէ արզը քէյֆիեէթ իթմիշ տիր։

ԹԱՎՈՒԳ Բաղարընտա Սօֆճի խոնընտա սաքին Գարաանինին զէվճէսի Քիրիաքիցա՝ իւչ այլըգ համիլ օլտուղը հալտէ, էսիր Բաղարընտա գունտուրաճի Նշանը զէվճէսի վէ քէրիմէսի թարաֆընտան տարպ օլունմուշ վէ աղրըլար իչինտէ մուզթարրպ գալմըշ օլմազա, զապրթաճա օլ պապտէ թահգըգաթ իճրա օլունտուղը իչիտիլմիշ տիր։

ՉՎՃԱՐՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մեծագոյն մասին թերթը դադրեցուցած ենք, չվճարող բաժանորդներուն, որոնցմէ մեր պահանջը դանձելու համար, օրինաւոր միջոցներով խստութեան պիտի դիմենք։ Իսկ ոմանց ալ մասնաւոր յարգանք մը բրած ըլլալու համար մինչեւ 15 օր եւս պիտի ղրկենք թերթերը. անկէ ետք՝ եթէ դարձեալ չտանանք, պիտի դադրեցնենք անխիղճ, խստութեամբ պահանջելով մեր արդար իրաւունքը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Այսօրուան Խառն Ժողովին օրակարգը՝ քանի մը օրէ ի վեր պատրաստուած ու սերտուած։ Խնդիրներու կարգին մէջ՝ առաջնակարգ տեղ մը գրաւած են նաեւ Տիրպէտէքիրի առաջնորդական սահմանին մէջ գտնուող Մակարայեցւոց վանքի առկախ խնդիրը, ինչպէս նախ Զաքուշի վիճակին վերաբերող Քաղցրահայեաց Ս. Աստուածածնայ մենաստանին հողային վաճառման խնդիրը։ Երկուքն ալ կարեւոր հարցեր են, որոնք ընդ փոյթ լուծման կը կարօտին։

Առնցմէ զատ նկատողութեան պիտի առնուին նաեւ Պանարայի տեղապահին նկատմամբ ղրկուած նպաստաւոր հանրագիրը, Միջերկրականի ազգայիններու հոգեւոր հովուութեան խնդիրը, Արաբկիրի առաջնորդ Մուշեղ Մ. Վրդ.ի քառամեայ տեղեկագիրը, Զանգեզուրի եկած հեռագիրը որ եկեղեցւոյ և դպրոցին երկրաչարժէ կործանիլը կը ծանուցանէ, ու այլ կարեւոր խնդիրներ։

—Այս անգամ եւս 800 ռուպլիի նոր նպաստ մը ղրկուեր է Ռուսաստանէն կարնոյ երկրաշարժէն արկածելոց համար։

—Կարնոյ Սանասարեան Վարժարանը Խարբերդի Սարսորի վանքին մօտ ընդարձակ գետնի մը վրայ փոխադրելու լուրը վերջնապէս ընդունուած եւ կարգադրուած կը նկատուի. այս մասին Պ. Կարապետ Եզեանցի հաւաստիանն ալ սատանալու համար արդէն հարկ եղածը գրուած ըլլալով՝ կը յուսացուի որ Նորին Վսեմութիւնը եւս մինչեւ ցարդ իր հաւանութիւնը յայտնած ըլլայ Պատրիարքարան։

—Վանայ կոյս անապատի Տնօրէն Խորհուրդը խնդրեր է Պատրիարքարանէ որ նորընտիր վանահայր Աղգատեան Ստեփան վրդ.ի պաշտօնագիրը փութացուցուի։

—Տեղեկութիւն կուտան մեզ թէ վերջին անգամ կոյս անապատը ղրկուած Մարգար սարկաւագ, չկրնալով Կոյսի օդին և ջուրին յարմարիլ և այդ պատճառաւ վատառողջացած ըլլալով՝ Վանայ Կարմրուր վանքը փոխադրուեր է, ուր կը դասախօսէ Որբանոցին մէջ։

—Տիարպէքիրէ վերադարձ խնդրուեր է որպէս զի Նորընտիր առաջնորդ Եղեկիել վարդապետ շուտով ղրկուի իր պաշտօնատեղին, ուր կարեւոր նը կատուած է իր ներկայութիւնը։

—Պատրիարքանիստ Մայր-եկեղեցւոյ վերանորոգութեան գործին հանգանակութեան պիտի ձեռնարկուի յառաջիկայ երկուշաբթիէն սկսեալ, թէ՛ դրամի և թէ՛ շինութեան վերաբերեալ զանազան նուիրատուութիւններու։ Իսկ Նոր Կիրակիէն եաք պիտի սկսին միւսն շինութիւնները, հետեւաբար կանխասս էին այս մասին հրատարակուած տեղեկութիւնները թէ մասնաւոր նուիրատուներ դիւրացուցած ըլլան հանգանակութեան գործը, մինչդեռ Սեթեան Միհրան էֆ.ի և ուրիշ մէկ քանիներու նուիրներէն զատ տակաւին և ոչ իսկ փուլ մը խոստացող կայ։

—Գումգաբուի Աղքատախնամի Տընօրէն Ժողովը, այս տարի Նորութիւն մը ըրաւ, Բարեկենդանի առթիւ, կիրակի օրը՝ չորս թաղերու կարօտեալներուն 90 օխայ միս բաշխելով։

—Ասկէ առաջ հայ աղջիկ մը՝ Վերոնիկ Ղազարոսեան, յոյն երիտասարդի մը՝ Այսընցի դեղագործ Քոսթանթինի հետ ամուսնանալու համար, Աղգ. Պատրիարքարան դիմած էր իր նշանածին դեմ, քանի որ երիտասարդը յօժարած էր Հայ. Եկեղեցւոյ պակով ամուսնանալու։ Բայց Փոխանորդարանը, տյն ատեն, ամուսնութիւնը և ամուսնութեան համար խնդրուած միջոցը անյարմար նկատած և մերժած ըլլալով, խօսեցեալները սոխպտած կը դիմեն Ցունաց Պատրիարքարանը, յոյն ձեւով պսակուելու համար, ինչ որ կ'ընդունուի և պէտք եղած արտօնութիւնը տրուելով պսակը կը կատարուի։ Սակայն արձանագրութիւններու փոփոխութեան համար, երբ աղջիկը նորէն մեր Փոխանորդարանը կը դիմէ, կը սպառնուի սա յոյնդիմանութեամբ թէ՝ հարկ չկար յոյն պսակին դիմելու, և թէ Փոխանորդարանն ալ չպիտի զբաղուար Հայ. պսակի արտօնութիւնը։ Ինչպէս համաձայնեցնել նախորդ մերժումը հիմակուան ցուցուած այս տրամադրութեան հետ, երբ ամէն բան վերջացած է այլեւս։

—Կը լսենք թէ Նարեքգաբուի թաղեցիք վերտին սկսած են՝ այս անգամ ալ իրենց առժամեայ թաղ. խորհուրդին դէմ գանգատներ ուղղելով Պատրիարքարան, օրինաւոր թաղ. խորհուրդ ընտրելու արտօնութիւնը խնդրել։

Ինչպէս յայտնի է, ժամանակէ մը ի վեր սոյն առժամեայ թաղ. խորհուրդին կազմութեամբը դադրած կը համարուէին երեւութապէս թաղին մէջ տիրող անհամաձայնութիւնները. և այս վերջինին լուռ և խաղաղ պաշտօնավարութեամբ գոհացուցիչ վիճակ մը առած կ'երեւէին նաեւ եկեղեցւոյ և դպրոցին մատակարարութեան գործը, ինչ որ երկար տարիներէ ի վեր բաւական զբաղեցուցած էր թէ թաղեցիները և թէ Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնը։ Սակայն հետզհետէ հասած հանրագրութիւններ, վերջապէս պարտաւորեր են Ս. Պատրիարքը՝ տեղի տալու անոնց խնդրանքին և արտօնել նոր օրինաւոր ընտրութեանը։

Երբ հարկ ըլլայ այս առթիւ նկատի առնել յարակից կնճռոտ պարագաները որոնք այս թաղին գործերը, շարունակ իրարանցումի մատնելու պատճառ եղած են, ոչ նուազ կը հետաքրքրւինք հարցնելու նաեւ թէ մի գուցէ այս անգամ ալ այս խնդիրը յարուցանողներ եղած ըլլան, ինչպէս կ'ըսեն թաղին ազգայիններէն ոմանք, ուղղակի կամ անուղղակի եկեղեցւոյ ղբօսավայրին վարձակալութենէն առաւել կամ նուազ շահ սպասողները և կամ եկեղեցւոյ հասոյթները ըստ առաջնոյն մատակարարել ղրկուողները։ Հետեւաբար երբ նոր թաղականներ ընտրելու հարկի մը առջեւ կը գտնուին թաղեցիները, այս վերջին կարգադրութենէն դժգոհողները պարտաւոր են ոգի ի բուին աշխատիլ՝ ուղղելու քուէտուներու միտքը և քուէի մը ճշմարիտ արժէքը ճանչցնելով անոնց, անկողմնակալութեամբ արժանաւորագոյները միայն ընտրել։

—Ասկից մէկ քանի օր առաջ գրած էինք թէ Սամսոնի առաջնորդ Տ. Յակոբ Աշոտ եպիսկ. ընդունած էր հեռագրով՝ իրեն յանձնուած պատուիրակի պաշտօնը։ Պատրիարքարանը ասոր վրայ հարկ եղած թաղիրը մատոյց Դատական Գործոց Նախարարութեան, Տ. Յակոբ Աշոտ եպս.ի պատուիրակի պաշտօնին արտօնութիւնը խնդրելով։

Ս. Պատրիարքը կը զբաղի արդէն այն պաշտօնագիրներով՝ որոնք այս օրերս պիտի ղրկուին Տ. Յակոբ Աշոտ եպս.ի, ձեռնարկելու համար իր պաշտօնին։

—Վանայ և Ամասիոյ առաջնորդները Զատկէն վերջը պիտի մեկնին Ս. Էջմիածին՝ եպիսկոպոսանալու, հրամանագիրները, ինչպէս գրեցինք, առնուած ըլլալով։ Այս մասին Պատրիարքարանէ հաղորդուեցաւ Ս. Հայրապետին։

—Կը լսենք թէ Վիեննայի Մխիթարեան վանքին Արքահայր Հ. Արսէն Այտընեան՝ հրաժարած է իր աթոռահայրութեան պաշտօնէն։

—Ուսուցիչ Նշան Էֆէնտի Ղուկասեան տրամադրուած է նաեւ Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ յատուկ Դեղարանի Լուսանկարի և Միքրոպազմական յարկերու շէնքի մը համար ալ հանգանակութեան ձեռնարկելու՝ բարեգործ անձանց օժանդակութեամբ։

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ, հինգշաբթի, Գառնիկ էֆ. Սէմէրճեան, ի ներկայութեան Վսեմ. ընդհանուր դատախազին կատարելապէս խստովանեցաւ թէ, իրօք ինք իր ձեռքովը ինծի տուած էր իր «մէօհիր»ը պահելու համար։ Եւ ալ, Նորին Վսեմութեան առջեւ Գառնիկ էֆ. Սէմէրճեանին վերադարձուցի ինծի տուած իր կնիքը։

Զայս ի գիտութիւն ամենեցուն

ՊՕՂՈՍ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԴՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

ԷՏԻՐՆԷ.— Մեր Մեծ. գործակալ Յովհաննէս Սիմոնեան էֆ.ի դիմելով կարելի է բաժանորդագրուիլ «Մանզումէ»ի։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ՍՕՖԻԱ 12 մարտ.— Բրէնս Ֆէրտինանտ հաղրէթլէրինին պիր գաչ կիւնէ գատար Սօֆիսա ամտէթինէ ինթիզար օլունուեօր։ Միւշարիլէյհ Բըրէնս՝ ամտէթ իտէր իթմէզ, հէյէթը նուազար բէիսի Տոնէֆ էֆ.՝ 80 միլիոն ֆրանգ իսթիգրազ ագը զէմիրընտա միւզաքէրաթտա պուլունմագ իւզրէ, Բէթերսպուրկա կիտէճէք տիր։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սբանիա հիւքիւմէթի՝ գրալ Այֆօնս հաղրէթլէրինին թէթէվիճ մէրասիմինին իճրասընա մայիսին 12 սինէտ պաչլանմասընա գարար վէրմիշ տիր։ Օ կիւն, նախպէր հիւքիւմէթ գրալիյա հաղրէթլէրի՝ մէմլիքը միւխթէլիֆէտէն կէլէն ֆէվգէլատէ մուրախասլարը վէ հէյէթը սիֆէրլաեի բէսմէն գապուլ իտէճէք տիր։

—Պաշ վէքիլ Մ. սակասթանը՝ գապինէնին իսթիֆասընը գրալիչանա թագտիմ իտէճէկի բիվանէթի թէէնիւտ իտիէր։

ՊԻԻԲՐԷԾ.— Բումանիա բարլամէնթոսը՝ պու կիւն թաթիլը միւզաքէրաթ իթմիշ տիր։ Պու միւնասիպէթլէ իրատ օլունան նուիթգը գրալիտէ, տէվրէվի իճթիմա զարֆընտա տեան վէ մէպուսան մէճլիսլէրինին իճրա իթտիեի միւզաքէրաթտան սօլանը թէէնէքիր օլունմուշ տըր։

ԲԱՐԻՍ.— Բէիսը հիւքիւմէթ Մ. Լուսպէ հաղրէթլէրինին Բուսիատա սիեահաթը՝ մայիս օրթալարընա տօղրու վուգու պուլաճագ տըր։ Իւչ գրթաղէօր իլէ իքի թօրբիտո ֆէչէր բէիսը միւշարիլէյինին՝ մահլէթթիտէ պուլունաճագ տըր։

ՆԻՒԵՕՐԳ.— Բրէնս Հանրի՝ միւֆարէգաթ իթմէզտէն, բէիս Բուղվէլթ հաղրէթլէրինէ Ամէրիգատա մաղազար օլուուղը հիւսը գապուլատան տօլանը, թէէնէքիրի հավի պիր թէէկրաֆնամէ էջմիշ տիր։ Մէզքիր թէէկրաֆնամէտէ, պու սէեահաթը Ալմանիա իլէ Ամէրիգա պէյնինտէ մէվճուտ օլան տօսթլուղը պիր գաթ տահա թագվիյէ իտէճէնի պէհան օլունմուշ տըր։ Բէիս Բուղվէլթ վէրտիեի ճէվապտա, պու տօսթլուղը արթմասընա ֆէվզէլատէ արզուսէն պուլունտուղունը պիլիրիմիշ տիր։

ԲԷԹԼԵՀԵՄԻՐԿ.— «Բուսքի էնվալիտ» կաղէթասընէն իսթիսպարընա նարարէն, Մանչուրիտէ փետրուարըն 20 սինէտ Մօնգուն վէ Շարպին ճիվարլարընտա, Թօնկուղլար իլէ Բուղլար արասընտա պիր գաչ մուհարպէպ վուգու պուլուպ, Թօնկուղլար քիւլի զաեիմա տուչար օլարագ կէրի չէքիլմէէ մէճբուր օլմուշլար տըր։ Մօնգոլէէնին ճէնուպ թարաֆընտա, Թօնկուղլար՝ եաղմաճըլըղա գըեամ իթմիշ օլտուգլարընտան, Բուղլար թարաֆընտան թարումար իտիմիշլէր տիր։ Բուղլար փետրուարըն 24 ինճի կիւնի Թօնկուղլարին իսթիհքեամլարընը քեամիլէն զապթ իթմիշլէր տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Պու սէնէ գրալ վէ գրբուիչա հաղարաթընէն միւթէավէր օլան Իրլանտա սէեահաթընան սարֆը նազար իտիլիրի՝ Իրլանտա վալինինէ իչար օլունմուշ տըր։

ՊՐԻԻԲՍԷԼ.— Ագտը մուսալէհա զըմիընտա Ինկիլթէրա նէզարնտէ եէնի պիր թէէպպիւսը վէսաթէթ քարանէ իճրա գըլընընը՝ Պէլէրէր լէհինտէ պուլունան մէհաֆիլտէ թէէմինէն բիվանէթ օլունուեօր։

ԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻ ԴՐԱՇԱՐԻ ՊԷՏՔ ԿԱՑ Դիմել Գրաշարապետին.

ՍԱՐՐԱՖԻՅԵ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ուսմ տիւն ագչ. գաբ.	28—34½
» » » էն եիւքէք	28—38
» » » էն աչաղը	28—31½
Բուսմէլի չրմէն. ագչմ գէնտ.	114—¼
» » էն եիւքէք	11—4⅝
» » էն աչաղը	11—4

ՊԱՆԵԳԱ ԱԳԱՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէյի ագոթօնը Օա. լիր.	
Սիկարէթ Ա.	0—15
» Բ.	—66
Թրամվայ	5—82½
Ժուխանա	1—55
Օպլիկասիօն Թրամվայ	484—
Ասիւրանս	3—55
Գէրբօրասիօն	0,09,6
Գոմմէրսիալ	0,09,3
Լօրմա	69—
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	407—
Թրանսվալ	14—2
Բրնսթրմ թահվիլաթը	476—
Գրէսի Ֆոնսիէ էմիրսիէն	266—50
Անսատը չրմ ագոթօնը	10—32½

ԱԳԱՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օտ. լիրաը 100 զր. տան	զր. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարդը	108—01
Մէթալիք	97—
Ինկիլիզ լիրաը	110—05
Ֆրանսըզ ալթունը	87—24
Բօլ	80—
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպոն դայմէսի	8—57

ԷՎՐՕԲԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 12 մարտ

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրաը	94—18
Օսմ. էհամը գաբանը	26—25
» » Բ	28—25
» » Գ	51—50
Օսմանլը Պանգասը	12—50
Մբարբ Տուչ. մութթահրաէ	107—37
Պուլկար իսթիգրազը	84—
Գամպիո Բարիզ 3 այ վատէ	25—32½
Թրանսվաալ	5—56
Շարթրէթ	3—53

Բարիզ 12 Մարտ

Ֆրնս էսհ. 3%ֆր.	101—40
Եէնի Օսմ. էսհամը գաբանը	26—37
Բուսմէլի չրմէնտրէքերի	115—50
Օսմանլը Բէյիրի էսհամը	322—
» Պանգասը	564—
Դիրիար Լիոնէ	1057—
Իթալիա էսհամը	100—20
Բոհորիթէթիւրք	—
Օսմանիյէ	465
Տուան Օթոման	517—
Սբանիոլ	77—10
Թրանսվալ	140—50
Գամպիո 3 այ վատէ	225—10
Էվիբսիէն իունիֆիէ	109—80
Շարթրէթ	102—

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—10
Բարիզ 3 այ վատէլի	22—81¼
Ֆիորէն Մանտա	21—81
Վիեննա չէքի (գուլդն)	——

Պերլին 12 Մարտ.

Բուսմէլի չրմէնտրֆ. (մարգ)	114—20
Լօնտրա իւզերինէ գամպիո	20—335

Վիեննա 12 Մարտ

Լօնտրա իւզերինէ գամպիո	240—10
Բուսմէլի չրմէնտրֆէրի ֆր.	110—
Օսմանլը Բէյի ագոթօնը	297—

ՍԱԹԼԸԳ ԱՐՍԱ

Պօղազիչինտէ Սարբեար Եէնիմահալլէսինտէ Բաղարպաշը գարաղօլը գուբպինտէքի ճէսիմ արսա, չէրաիթը մութէտիւէ իլէ սաթըլաճաղընտան, արզու իտէճէք զէվաթը, Շէրիֆ բաշա խանընտա, 32 Ն. օտայա վէ եախօտ մաթպուսայա միւրաճաաթը իլան օլունուր։

ՊՈՂԱՐԻՆՏԷ Սարբեար Եէնիմահալլէսինտէ Բաղարպաշը գարաղօլը գուբպինտէքի ճէսիմ արսա, չէրաիթը մութէտիւէ իլէ սաթըլաճաղընտան, արզու իտէճէք զէվաթը, Շէրիֆ բաշա խանընտա, 32 Ն. օտայա վէ եախօտ մաթպուսայա միւրաճաաթը իլան օլունուր։

ՊՈՂԱՐԻՆՏԷ Սարբեար Եէնիմահալլէսինտէ Բաղարպաշը գարաղօլը գուբպինտէքի ճէսիմ արսա, չէրաիթը մութէտիւէ իլէ սաթըլաճաղընտան, արզու իտէճէք զէվաթը, Շէրիֆ բաշա խանընտա, 32 Ն. օտայա վէ եախօտ մաթպուսայա միւրաճաաթը իլան օլունուր։

իտի։ Հիչ կէօրիւնմէզ, եալընդը պաղը ագչամլար տըշարը չէգուպ, պիր գաչ ֆագէրլարընը զիեարէթ իտէր վէ պու սաեէտէ, Մարիանիգ իլէ կէօրիւշիր իտի։ Զէվալը գըզ՝ այգը իլճաթըլա, քէնտի քէնտինի եէկէրէք, կիւնտէն կիւնէ զաֆիլար գուրուր կիտէր իտի։

Քէնտի հալինէ պըրագըլաճագ օլսա, հալինի սէպտիրմէէն սոն նէֆէսինի վէրէճէեինտէ շիւպհէ եօգ տըր։ Իվվէլի օ գատար կիւզել, թաղէ ճիվան օլան պու գըզըն չիմտիքի սօլկուն հալինի կէօրմէք կիպի ճաբգալը չէյ օլամազ. անճագ Թրիպիւսին եանընտա պիր ազ քէնտինէ կէլիր. մումպալէյէ սէօյլէրքէն տիկէր, ճաը ճաը թէպէսաիմ իտէր, կիթաեեի կիպի, եէնէ էսկի հալինէ ավտէք իտէր։ Էկէր Թրիպիւս իլէ Մարքիզի պիրլիքտէ կէօրիւրսէ, իքսինէ տէ այրը այրը մահզուն մահզուն պագարագ, կէօզլունտէն տէօքիւլէն եաշլարը էյի իլէ գուրութուր իտի. Մարքիզ՝ գատընլըզը հասէպլայէ, գըզըն հալինի անլամըշը. Թրիպիւսէ կէլինճէ, հիչ պիր չէյէ պագմազ եալընդը տէրին տիւշունէ-իտի։ Հիչ կէօրիւնմէզ, եալընդը պաղը ագչամլար տըշարը չէգուպ, պիր գաչ ֆագէրլարընը զիեարէթ իտէր վէ պու սաեէտէ, Մարիանիգ իլէ կէօրիւշիր իտի։ Զէվալը գըզ՝ այգը իլճաթըլա, քէնտի քէնտինի եէկէրէք, կիւնտէն կիւնէ զաֆիլար գուրուր կիտէր իտի։

Քէնտի հալինէ պըրագըլաճագ օլսա, հալինի սէպտիրմէէն սոն նէֆէսինի վէրէճէեինտէ շիւպհէ եօգ տըր։ Իվվէլի օ գատար կիւզել, թաղէ ճիվան օլան պու գըզըն չիմտիքի սօլկուն հալինի կէօրմէք կիպի ճաբգալը չէյ օլամազ. անճագ Թրիպիւսին եանընտա պիր ազ քէնտինէ կէլիր. մումպալէյէ սէօյլէրքէն տիկէր, ճաը ճաը թէպէսաիմ իտէր, կիթա

ՄԻՆԱՍ Գ. ՔԷՉԷՃԵԱՆ

ԵՒ

ՈՐԴԻ

19, Կ. Պոլիս, Մէհմէդ Բաշա Խան, 19.

Երկար ժամանակէ ի վեր իր յանձնակատարի հանգամանքով ծանօթ Մինաս էֆ. Քէչէճեան, ընկերակցութեամբ որդւոյն Յարութիւն էֆ.ի, երեք տարիէ ի վեր բացած է նաեւ ԿԵՆԱՑ և ՀՐԴԵՀԻ ապահովագրութեան սենեակ մը ալ, բնաբան ընտրելով ունեցած ընկերութեան օրէնքները ամենայն ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԵԱՄԲ և խիստ ՃՇԳՐԻՏՈՐԷՆ բացատրել։ Արդէն ապահովագրական ճիւղին մէջ ըլլալ յառաջդիմութիւնն դրական մըն է ժողովրդին բարձր համարման։

Հարկ չկայ այլ եւս տատամսիլ ապահովագրելի մը ընտրութեան համար։

Դիմեցէ՛ք ամենայն վստահութեամբ

ՔԷՉԷՃԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆ

ուր պատրաստ կայ միշտ ապահովագրական այն պատուաւոր պայմանեան որ իր հեղինակած գրքոյկովն ալ հանրածանօթ է։

ԳԱՍԵՐԳԻՐՆԻ ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Մանուկ՝ Գասը գիւղ, եկեղեցիին դիմացը Զաւուքեան դեղարանը կը գտնուի ամէն առտու, ուր կրնան դիմել նաև բաժանորդագրելի փափաքողները։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱԻ

ՀՐԱՆՏ Ս. ԽԱՆՃԵԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԳՐ. ՄԻՋԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

16ածալ, ԺԶ-240 էջ, բազմաթիւ պատկերներով և 2 քարտէսներով։

—« ԳԻՆ 5 ՂՐՇ. »—

—«=»—

ՆՇԱՆ – ՊԱՊԻԿԵԱՆ նորահաստատ գրատունը գոհ սիրտով կը ծանուցանէ թէ կրցած է ամբողջովին «Նոր ուղղութիւն»ով ու «Նոր մեթոտ»ով Աշխարհագրութիւն մը հրապարակ հանել։

Ամփոփ, բայց ամբողջական տեղեկութիւններ Բնական Աշխարհագրութեան վրայ, Քաղաքական Աշխարհագրութեան անհրաժեշտ ու էական ծանօթութիւնները միայն, առանց սակայն՝ և է շրջութեան սիրելի պիտի ընեն այս գիրքը աշակերտին և ուսուցչին համար ալ միանգամայն։

Ամէն խնամք տարուած է աշակերտին միշտ ի՞նչ-ոնն փնտռել դրդելու։

Միմիայն մեր այս գիրքին համար պատրաստուած «Զոլորովին նոր» բազմաթիւ պատկերներ աւելի կը դիւրինցնեն բնագրին «ամբողջական» հասկացողութիւնը։

Վստահութեամբ կրնանք ըսել թէ նոյն իսկ շատ հարեւանցի ակնարկ մը, պիտի կրնայ համոզել ընթերցողը, թէ «բացարձակապէս» նոր փորձ մըն է մեր այս աշխատութիւնը։

Հասցէ՝

Գրատուն ՆՇԱՆ-ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 60, Էսկի-Զապթիէ ճատտէսի.

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱԻ

Դաւթեան գործակալութեան 38րդ հրատարակութիւնը։

ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆ

Շինիչ մանրավէպեր և բարոյագիտական դասեր։

Գին 6 ղրշ.

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՕՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆոսֆորը որ թմանգային է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը տեւական տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, Ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կարտին, ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօրացնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտ Պիլեոն՝ Օ Վօ Լէսիթին Պիլեոն անուամբ դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ արեան մէջ, Ջիղերը-ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ զեղծումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ Վօ Լէսիթին Պիլեոն Ô vc-lécithine Billon անունն։ Օ Վօ լէսիթին Պիլեոնը որ ամէնէն ազդու դեղն է շաքարախտին, ընդունուած էր Ֆրանսայի բժշկական Ակադէմիէն և կը ծախսուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

Տ՝ ԿԱԼԻՆՕՍ

ԿԻԶԼԻ ԽԱՍԹԱԼԸԳԼԱՐ ԹԱՊԻՊԸ

ԽՈՒՍՈՒՍԻՍԻ

Կալաթատա Սանտրգճըլար ճատտէսինէ 97 նիւմէրօյու թէտավիխանէսինէ խասթալարը գապուլ վէ թէտավի իտէր։ Պէյ սօղուգլուղունուն էն չէտիտ վէ էն միւզմին հալինէտ վէ օնտան տօլայը զուտուր իտէն պիր չօգ իտարար եօլու իլէթլէրինի միւչթէֆիր պուլունան տօքթէօր ԿԱԼԻՆՕՍ՝ էն եէնի վէ ալէա ուսուլ իլէ, հիւ ազրը հիսա իթիբմէքքիվին, ազ միւատէթ զարֆընտա թէտավի իտէր։ Թէրէտուիւա իտէնլէրէնէ՝ իւճրէթի խասթալըգլարընը չիֆասընտան սոնրա ալընապիլիր։

ՖՐԷՆԿԻ Ղաւէթ եէնի վէ էվրոբատա թաթպիգ օլունան սոն ուսուլ իւզրէ, Ֆրէնկի խասթալըղընը թամ մուվաֆֆագբյեթլէ թէտավի իտէր։ Հէր կիւն սաաթ 4-էն 10ա գատար Կալաթատա Սանտրգճըլար ճատտէսինէ, Գարագուշ օթէլի գարշըսընտա լամպաքը տինքեանը իւզէրինէ, 97 նօմէրօյու թէտավիխանէսինէ պուլունուր։ 6—40

Տէր և Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՍԵՍԵՐԵԱՆ

ՌՈՒԷՍԴԷՐՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍԸՑԼԱ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ

1851Տէ ԹԷՔՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թազմին օլունան զիյանլարըն մէճմուի	ֆնկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ագչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Քեամիլէն թէէտիյէ օլունմուշ սերմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Իսթանպոլ, Պահէք Գաբու, Անանիատի խան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թարգմանտա իշկիւզար վէ միթէպէր ամէնթէլէր արանըմագտա տըր ԻՍԹՈՒՐ.— Շէֆրիմիզին էն մաարուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալման գումրանիալարըն սերմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100 % օլտուղը հալդէ Ռուէսդերընի 125 % տիր-էնիշթէ պու հագիգաթ Ռուէսդերն բագիպլէրինէ թէֆէվվիւգ էթմէրմիշէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տըր։

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈԳԵՆԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ին

Ս. ՊՈԼԻՍ

Թանգարան

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ և Եւրոպայի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենանուրբ հոտեղէններ ինչպէս նաև թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ։

Ցեսակի ազնուութեան մասին Եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու զեղչանց ժամանութիւնը։ Փափաքողներուն քաջալերելու համար կը զրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրոստ-Պաք և Կ. Խաչիկեան Որդի և Ընկ. գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի տարբեր, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲԱՐԻԶ.—ՊՊ. Լաքառիէռ Որդի և Ընկ. 28, Ռիւ Շաթոտէօն։
ՊՈՄՊԱՅ.— ՊՊ. Ապքար և Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Պ. Մ. Գալիֆեան.
ԳԱՀԻՐԷ.—Պ. Հ. Ռոզանթալ.
ՌՈՒՍՃՈՒԿ.—Պ. Պ. Կ. Խաչիկեան Որդի.
ՎԱՌՆԱ.—Պ. Կէռան Արտիթի.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ.—Պ. Պ. Վ. Ս. Մեծատուրեան։
ԻԶՄԻՐ.—Պ. Յակոբ Մոմճեան։
ԹՐԻՏՈՍԹՕ.—Պ. Յակոբ Բսօլլատալ։
ՋՄԻՐՆԻԱ.—Պ. Հայրիկ Վառնէնկ.
ՍԵԼԱՆԻԿ.—Պ. Տէնօ Պէրնանդէզ.
ԻՐԱԿԻՐԻՊ.—Պ. Մ. Բափուանօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ.—Պ. Ֆրանքէլ Շէֆֆէր.
ՍԱՄՍՈՆ.—Պ. Պ. Պետրոսեան Եղբարք։
ՏՐԱՊԻԶՈՆ.—Պ. Արիս Կ. Խաչիկեան. 24—19

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԾԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՇԼԻՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ Ֆր. 7,000,000

1899տա մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի Ֆրգ.		19,534,276
» » եանկը » »	»	460,267,203
» » » բրիմի »	»	1,458,965

Էմէր-էդրէնէ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէրարիթ իւլէ սիկուրթա ագատէր

Եանկը-թուղը հէր նէվի պիտա վէ էշկա իւզէրինէ սիկուրթա ագատ իտէր։

Նէֆէսլի-թուղերը-թուղը մալ, էվրադը նագտիյէ վէ վարբր սիկուրթասը գապուլ իտէր։

Հիսէստարանա՝ 1896տա 18½ %, 1897էէ 18%, 1898էէ 18%, 1899տա 16% թէմէթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շերքէթին Պանքէրլերի (Տէրբասատէթէ Լիօնտարատա Սօֆիատա) Դրէստի Լրօնէ, Անկլօ Աւստրիան Պանգ, Պանգ Նասիոնալ Պիւլկար։

Թարգալար իչիւն միւստահիլ վէ մէրթէպէր քէֆալէթլի ահէնթլէր արանըլըյոր

Թիւրքիա իչիւն ումումի ահէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրթէքպանի սոգագ, Ճէհիտ խան

Թիւրքիա իչիւն ումումի միւֆէթթիշ — Ա. ԿԻՐԻՐԵՂԵԱՆ

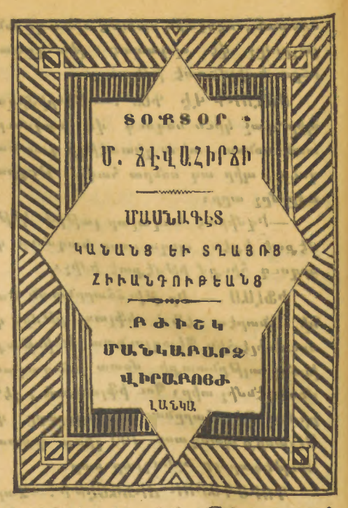

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրքէճիսէ քեարին (Էճզախանէ-Թիւրքիէ) եէվմը քիւշատընան պէրկէսօթէրտիյի ինթիդամ վէ տըգգամէթտան վէ իշղար օլընան քանքիէի էտավիյէնին խալիսիյէթ վէ էնվէնսիյէթինատէն տօլայը չէրրիմիզին էն միւքէմմէլ էճզախանէպի օլուպ, տիկէրլերինէ նիմունէի իմիթիաալ օլմագ չէրէֆինի իպրաազ իթմիշ տիր։ պու ազգաթի վէ իրթիժամա մունզամ օլան թէհարէթի վէ նէգգաֆէթի մէսելէպի քի էճզախանէլերճէ ասըլ նազարը էհէմմիյէթէ ալընաճագ մէվատտրն պայլրճասը տըր։ ամէնին միւսէլլէմի վէ սէվվարը բէսմիյլէնին տաթի մուսատտագ օլտուղը իւզրէ պուրատա քէմսալը իլէ ճարի տիր։ պու վիպի պիր թէհլուքաէն պէքլէնիլէն չու. խրատմամը միւսթահսանա գիր քի պու էճզախանէ թարիգը թէքազգրատա գաթը տէրէճէթ իտէրէք, պու կինքի մէրթէպէսի իտրաղ հայէսիմէ վէ պու կիւզտէն տէ հրպապը միւրաճաաթընա մէմնունիյէթ վէ էմնիյէթինի վէ ախրպպանընա տաթի խօշնուտսիզնի եէլպ եայէսիրտիր։

Մէկքիւր էճզախանէտէ քեսգիքի իլէ վէ հմրազատա քէսպը իրթիտասը թամ հայէսիրէ մէշարրը ախրպպա հէր կիւն էվգաթը մուայէնէտէ հազրը պուրլունտըգլարը կիպի զիւքիւր ու քիւնահ մախսուս օլմագ իւզրէ տէ մուայէնէխանէլէր սէվճուտ տըր։ էճզախանէտէ պուլընան ալէաթ վէ էտէվվաթը ֆէնէնիյէտիրն միւքէմմէլիյէթի սէպէպի իլէ եէկեանէ սէնիլմէյէ չայան օլան (թահմիլխանէ) իսէ ճանիպը հիւքիմէթը Սէպրյէտէն Եվրոպատա տոգուղ պէնթարարլ իրթարրիպլարքէն սոնրա իլգ տէֆա օլպրագ քիմիակիր տիբլօմասընը թրղագ իլէ չէրրիմիզէ ավտէլի իրթիշ օլան Սէպքէտկէ թրպիէի Ճարանէ քիմիակիր մուալիմիլէրընտէն Յ.Օ.քիօն. Ամէնա Հիւսէյին պէյին եէտը իգթիտասը վէ քիթիպէթիսէ թէսուլմ իարլմիշ տիր։ մուամալէյէրին ֆէնընը թարմիլտագքի իգթիտասը պուրաճա նասրլ ալալիմ իսէ, Եվրոպատատա օ տէրէճէ մարուֆ տըր, մուամալէյի պէտէնը ինսանատա միւհիթճը թարմիլ հէրնէ վար իսէ, անը քէմալը իրթիմամ իլէ պիրթարմիլ ախրպպատա իրպար վէ պիտայէն ալէյի ախրպպալի մուամալէյէրիմին ինսանլարընը պիր գալթ գանա թէարիլ իրմէքքէտ օլտուղը կիպի մէրթ օլան մատէնի նէպպէթի հէր նէվ մէվատտը տաթի սուրէթը միւքէմմէլէտ թարիլ վէ իրպար իրմէքքէտ տիր։ 8—1

)(134)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԷՐԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԶԷՈ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ՊԵԱՆԴԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Բ.

—Ըսել է, կացինը մեր ոտքին զարկինք, ըսաւ Սըր Սէմսըն ծիծաղելով, հիմա որ ծանօթութիւն հաստատեցիք հրապարակին հետ, մեզ լքանելո՞ւ պիտի ելլաք։

—Ո՜հ, լքանե՛լ, այդ բառը կրնա՞ս որակել, ձեզ պարտական եղած երախտագիտութիւնս, առանց ձեր պաշտպանութեան, առանց ձեր վեհանձն հոգածութեան գուցէ կորսուէի իսկ Հնդկաստանի խորերը, ինձմէ շատ արժանաւորագոյններուն նման։

—Ի՞նչ ընել մտադիր էք հիմա, գործերը այն ատիճանին հասած են որ ձեր ամբողջ ժամերը անոնց նուիրէք։

—Զարգացումի ճամբուն մէջ են և կը կարծեմ որ մօտէն հետաքնդելով կրնամ աւելի ընդարձակել գործերու ասպարէզս։

—Ինչ որ ալ ըլլայ, քարտուղարութիւնը տիտղոս մըն է, զոր բոլորովին լքանել յարմար չեմ տեսներ, թոյլատուութիւն կ'ընեմ ձեզ, իրիկունները զբաղեցէք անով, քիչ ժամանակ յատկացուցէք, բայց բոլորովին մի՛ լքանէք։

Յովհաննէսի նպատակը մասամբ տունէն ալ բաժնուիլ էր. կուսակալին այս դիտողութիւն որ զուտ համակրանքի արդիւնք էր կրկնապատիկ ազդեց երիտասարդին սրտին և գործերը մեացին իրենց սովորական վիճակին մէջ։

Թ.

Յովհաննէս հիմա պատուոյ քարտուղար էր ալ, երկրորդ տարին թեւակոխած էր Պոմպայի մէջ, ուր օրաւուր կը զարգանար ու ժամանակ չէր գտներ վաճառատան գործերուն հանելու։ Ցանձնարարութիւնները՝ գնելու և ծախելու, իրարու կը յաջորդէին, Հալէպէն, Իզմիրէն, Եգիպտոսէն, Լօնտոնէն, Մանչսթէրէն, Ամսթէրտամէն և ուրիշ քաղաքներէ ուր մասնաւոր թղթակիցներ ունէր։ Միակ դրամագլուխը՝ հմտութիւնը, գործունէութիւնն և ուշիմութիւնն էր։ Երեք առաւելութիւններ՝ որոնք շատ քիչ անգամ կը տեսնուին ո՛ և է առեւտրականի վրայ։ Ասոնց ամէնէն զատ կուսակալին անսահման պաշտպանութիւնն ալ կար որուն շնորհիւ ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուէր իրեն թէ Հնդկական և թէ Եւրոպական հրապարակին վրայ։

Սըր Սէմսըն թէև մասնաւոր վարկ բացած չէր քարտուղարին, սակայն անոր թանկագին համակրանքն իսկ բաւական եղած էր Յովհաննէսի նման գործունեայ և պարկեշտ վաճառականի մը, Պոմպայի առեւտրական և դրամական հաստատութիւններուն ամէնուն ալ վստահութիւնը գրաւելու։ Միւս կողմէ Միլներ որդիք մեծ զօրավիդ էին իրեն, կուսակալին յանձնարարութիւնը, իր պատուաւոր յարաբերութիւնները խիստ նպաստաւոր տպաւորութիւն ըրած էին այս մեծ տան վրայ որ հիմա կատարեալ վստահութեամբ կը գործէր Յովհաննէսի հետ մէկ ու կէս տարիէ ի վեր և բաւական նշանակելի շահեր ըրած էր այս գործառնութենէն։

Միլներ որդիք ուրիշ երկրներու վաճառականաց ալ կը յանձնարարէին Յովհաննէսը որ այսպէս օրաւուր զարգանալով հանդերձ, ընաւ դուրս չէր ելլեր չափէն։ Իր նախնական դրամագլուխը՝ գոհարեղէնէ շահած հինգ հազար ոսկին, շատ գածած կը մնար հիմակուան գործառնութիւններուն քով որոնց նաւողչէքին հազիւ կը բաւէր, այնչափ առաջացած էր գործը։

Կարապետ աղան ալ իր շուկայի մարդու յատկութիւններով պզտիկ օգնական չէր Յովհաննէսին, կրակ ու բոց մարդ մըն էր այս կարճիկ ոսկերիչը որ տեղ մը նստիլ, կենալ, շունչ առնել չէր գիտեր և ասոր համար գուցէ մինչև Հնդկաստան ելած էր։ Շաբաթնակ շարժումի մէջ էր և կուտ ու կլոր գնդակի մը նման կը դառնար ու կը դառնար ամէն ծակ ու ծուկ քրթը խօշելով։ Չկար գործ մը որուն չմիջամտէր, ամէն կարգի ապրանքներու թէ՛ գնողն էր և թէ՛ ծախողը, մինչև իսկ չոգենաւ վարձելով բեռցնելու կ'ելլար, եթէ Յովհաննէսէն չքաշուէր։ Կռիւ, աղմուկ ալ չէր վախնար, թէև կը չանար կարելի եղածին չափ պահել վաճառատան պատիւը։

Այսչափ գործունէութիւն, քիչ մը բախտախնդրական կ'ըլլար եթէ Յովհաննէսի աշխատիլ ոգողութեան տակ չդրդուէր, սակայն պարագաներ կային որ Կարապետ աղան թանկագին գանձ մըն էր և տասը մարդու գործը միակ կռնար տեսնել վազելով, վազելով, աշխատելով և աշխատցնելով։ Իսկ միւս ընկերը բարի մարդ մըն էր և վաճառատան մէջ նստած ներքին գործերուն միայն կը հսկէր երրորդական մարդու մը նման։

Սրբ Յովհաննէսի ոտքը գետին բռնեց և ալ աղէկ մը հաստատուեցաւ հրապարակին վրայ, Կարապետ աղան չկրնալով սպմուիլ պատեանին մէջ։

—Ասանկ պիտի չըլլայ, ըսաւ, ասանկ ձեռք ձեռքի վրայ նստելով չելլար, ես անգամ մը ներքերը երթամ Հնդկաստանի, տեսնենք ի՞նչ կայ, ի՞նչ չկայ։

Յովհաննէս ալ կը խորհէր այս ուղեւորութեան վրայ, որ անհրաժեշտ դարձած էր, բայց Կարապետ աղային յանդգնութենէն կը վախնար։ Ոսկերչին պարկեշտութեան վրայ վստահ էր կատարելապէս, մինակ չափազանց աշխուժութիւնը մտածել կուտար իրեն, որ վերջապէս համակերպելով որոշեց դրկել զայն։

Օրերով խորհրդակցեցաւ Կարապետ աղային հետ, խրատ, յորդոր, ամէն բան խօսեցաւ պէտք եղածէն աւելի, տասն անգամ ըլլալով հասցուց ոսկերիչը չչեղծելու և չարգանցութիւններէ զգուշանալու։ Վերջապէս յանձնարարգիանները առնելով կուսակալէն և առեւտրական մեծ տուներէ, ճամբայ հանեց Կարապետ աղան առեւտրական պատրաստ մը ընելու։ Ոսկերիչը նախ կալ-կաթա հասաւ ուր տասնրհինգ օր մնալով հրապարակն ուսումնասիրելէ և պատուաւոր գործակից մը հայթայթելէ եաթ անցաւ Լահոր, Դիլլիի, Ցէլհը, Փունտապ և ուրիշ վաճառաշատ քաղաքներ ուր մասնաճիւղութիւններ զանոնք ճանչնալէ ու Յովհաննէսի Պոմպայի առեւտրական տունը ճանչցնելէ ետք վերադարձաւ նմոյշներու, ծանօթութիւններու, գործակիցներու, ծրագիրներու առատ պաշարով մը։

Ոսկերիչին այս ուղեւորութիւնը նոր զարկ ու մղում տուաւ գործառնութիւններուն Յովհաննէսը որ հիմա ուղղակի կապուած ներքին քաղաքներու հետ, աւելի նպաստաւոր պայմաններով կը կատարէր գնումները իր իսկ թղթակից-գործակիցներու ձեռքով։ Իսկ Կարապետ աղան հին գիտցածներուն վրայ նորեր ևս աւելցուցած շարունակ կը շաղակրատէր մեծ վաճառականներուն ու դրամատէրներուն քով որոնք շատ հաճոյք կ'զգային այս կրակ ու բոց մարդուն քննադատութիւններէն, դիտողութիւններէն ու մեծաքանութիւններէն որոնցմով կը հաստատէր իր խօսակցութիւնները։

Երկրորդ տարեշրջանին մեծ վաճառատուն մըն էր այլ եւս Յովհաննէսի հրմնած դատատութիւնը, որուն պէտք էր վաւերական գոյս տալ։

(Շարունակելի)